

De voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Uw brief van	Ons kenmerk	Contactpersoon	Zoetermeer
	RZO/dir/2001/3105		27 augustus
Onderwerp		Doorkiesnummer	
Jaarverslagen 2000 van het Vervangings-			

Hierbij ontvangt u de gebonden Jaarverslagen van de Stichting Vervangingsfonds/BGZ en van de Stichting Participatiefonds over het jaar 2000. Hiermee voldoe ik aan het gestelde in artikel 187 WPO, artikel 172 WEC en artikel 123 a WVO. Voor mijn opvattingen over het uitgebrachte jaarverslag verwijs ik korthedshalve naar de inhoud van het bijgevoegde rapport van bevindingen.

De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen,

(drs. L.M.L.H.A. Hermans)

Rapport van bevindingen naar aanleiding van het Jaarverslag 2000 van de Stichting VF/BGZ en de Stichting Participatiefonds

1. Inleiding

Ingevolge de onderwijswetgeving wordt elk jaar een rapport van bevindingen opgesteld waarin de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen kenbaar maakt aan de Tweede Kamer tot welke opmerkingen het jaarverslag van de Fondsen (i.e. Stichting Vervangingsfonds/bedrijfsgezondheidszorg voor het onderwijs en de Stichting Participatiefonds) aanleiding geeft. Aangezien de onderscheiden jaarverslagen altijd gelijktijdig worden toegezonden aan de TK, heb ik ervoor gekozen 1 rapport van bevindingen op te stellen waarin u zowel mijn algemene als specifieke opmerkingen (par. 4 en 5) aantreft over de beide Fondsen.

2. Totstandkoming rapport van bevindingen

De jaarverslagen zijn begin juni door het Bestuur VF/BGZ respect. PF vastgesteld en aanstonds in elektronische vorm doorgeleid naar het Ministerie van OCW voor verdere verspreiding. Medio juni bent u in het bezit gesteld van het elektronisch exemplaar, in afwachting van deze definitieve jaarstukken ontving u hieraan voorafgaand reeds een excerpt van het jaarverslag. Ik heb bij die gelegenheid aangekondigd dat rond de zomer een rapport van bevindingen zal worden opgesteld waarin ik mijn commentaar zal geven op het definitieve jaarverslag. Het rapport van bevindingen treft u hierbij aan. Ik heb in de zomermaanden aan het Vervangingsfonds c.q. het Participatiefonds schriftelijk een aantal vragen gesteld over het verslag. De vragen zijn door het VF c.q. het PF naar tevredenheid beantwoord. Ik ben van oordeel dat hiermee de hoor- en wederhoorprocedure naar behoren is doorlopen; de resultaten daarvan zijn – voorzover nodig – in dit rapport van bevindingen verwerkt

3. Algemeen

De jaarverslagen 2000 evenaren wat betreft de vormgeving, structuur en informatievoorziening de jaarverslagen over 1999. De verslagen voldoen daarmee in belangrijke mate aan de informatiebehoefte die ik heb, aangaande het reilen en zeilen van de Fondsen. Ik hecht eraan om, voordat hierna in meer specifieke zin op een aantal onderdelen van de verslagen wordt ingegaan, mijn waardering uit te spreken voor de kwaliteit van de door de besturen van de Fondsen uitgebrachte Jaarverslagen 2000.

4. Het Jaarverslag VF

A) De vormgeving

Het jaarverslag VF bevat de volgende onderdelen:

- kort verslag van het bestuur;
- de jaarrekening over 2000 (1 januari 2000 tot en met 31 december 2000);
- een goedkeurende accountantsverklaring, afgegeven door Deloitte en Touche;
- het verslag van werkzaamheden;

Het jaarverslag beantwoordt in belangrijke mate aan de nadere richtlijnen die begin 1997 na goed overleg tussen mij en het Vervangingsfonds in werking zijn getreden, voor wat betreft de vorm en inhoud van toekomstige jaarverslagen. Ingevolge deze richtlijnen komt aan het jaarverslag een ruimere betekenis toe dan sec een administratieve verantwoording over de verslagperiode. De bedrijfsvoering en de werkzaamheden van het Fonds dienen ook een prominente positie in het verslag in te nemen. Net als in vorige jaren moet ik vaststellen dat ik weinig informatie aantref over de wijze waarop het Fonds haar werkzaamheden uitvoert op het terrein van het waarborgen van de vervangingsbekostiging. Enerzijds doet het mij deugd dat het Fonds kans ziet om de bekostiging van vervanging juist in time te laten geschieden en daarbij erop toeziet dat rechtmatig wordt vervangen. Anderzijds merk ik op dat het Fonds moeite heeft om goed te kunnen ramen over welke inkomsten ze kan beschikken om de bekostiging daadwerkelijk te kunnen garanderen. Zo blijkt uit de verslaglegging dat het Fonds aan het einde van het kalenderjaar over niet onaanzienlijke inkomsten beschikt (o.a. wao, vds) – meer dan waarop was gerekend – op grond waarvan met een licht positief financieel resultaat kon worden afgesloten. Ik vind het ontbreken van een betrouwbare raming van inkomsten opmerkelijk, temeer nu het Fonds wel aan het begin van het lopende kalenderjaar reeds rekening houdt met een stijging van de vervangingsuitgaven. Ik zou het Vervangingsfonds dan ook in overweging willen geven om opmerkelijke verschuivingen in de te verwachten inkomsten en uitgaven zo vroegtijdig als mogelijk is te signaleren, opdat – zo dit nodig is - hierop kan worden ingespeeld. De constatering van het Fonds dat het wrang is dat deze meevallers te wijten zijn aan meerinkomsten wao en vds en de nadere uitleg die in het verslag van werkzaamheden wordt gegeven, vind ik derhalve niet toereikend.

Het vorenstaande laat onverlet dat ik het met het Fonds eens ben dat de stijging van het langdurig ziekteverzuim en daarmee de behoefte aan vervanging niet tevreden stemt. Ik voer reeds afzonderlijk met het Fonds en uw Kamer het gesprek over een push and pull benadering om het verzuim te beheersen, juist in het perspectief van behoud van de kwaliteit van het onderwijs.

B) Exploitatietekort van het Vervangingsfonds

Het Vervangingsfonds kent in het verslagjaar een licht positief exploitatieresultaat. Zoals uit het verslag blijkt kon dit resultaat ook worden bereikt doordat – naast vorengenoemde meerinkomsten wao en vds - ik gedurende de verslagperiode de nodige middelen beschikbaar heb gesteld om de bekostiging van vervanging te waarborgen. Naast een dotatie van 30 mln in het voorjaar heb ik in het najaar nog een lening van 30 mln verstrekt met het oog op de liquiditeit. Inmiddels is in overleg met het VF besloten om de eerdere lening in een bijdrage om te zetten ten behoeve van de exploitatie 2001. De solvabiliteitspositie van het Fonds ondergaat hierdoor verbetering. U bent reeds separaat geïnformeerd over de afspraken die ik met het Fonds heb gemaakt in het kader van zijn Begrotingsvoorbereiding 2001, zie brief RZO/dir/2001.26952. Ik zal bij het Fonds erop blijven aandringen dat het ook dit kalenderjaar nauwlettend bewaakt hoe de ontwikkeling van inkomsten en uitgaven verloopt, mede in het licht van de gepresenteerde begroting van het VF.

C) Informatieve waarde

De informatieve waarde van de beschreven onderdelen in het voorliggende jaarverslag is naar mijn oordeel

behoorlijk. Zo neem ik met belangstelling kennis van de talloze activiteiten die het Fonds ontplooit op het terrein van volumebeheersing in het kader van uitvoering van de tussen OCW, SZW en werkgevers en werknemersvertegenwoordigers gesloten arboconvenanten. Een beleidsmatige aanpak van ziekteverzuim acht ik niet alleen wenselijk vanuit het oogpunt van arbeidsmarktparticipatie, maar ook om de declaratiespiraal te doorbreken waarin verzuim bij de instellingen uiteindelijk op het collectief wordt afgewenteld en bijdraagt aan hogere vervangingsuitgaven bij het Fonds respectievelijk het Ministerie van OCenW. Ik hecht ook aan de benaderingswijze die het Fonds kiest om vooral beproefde instrumenten te gebruiken en te bevorderen dat deze ook worden afgenomen door de instellingen. In dit verband doet het mij ook deugd dat het Fonds de scholen steunt in het primair en voortgezet onderwijs bij de invoering van het arbocontract nieuwe stijl. Hiervoor is in overleg met uw Kamer twee keer 15 mln (een keer in 2001 en een keer in 2002) vrijgemaakt vanuit de PF-middelen.

D) Overige opmerkingen

In deze paragraaf wordt ingegaan op de overige opmerkingen van OCenW over het Jaarverslag en de reactie die het Vervangingsfonds daarop heeft gegeven, voor zover het zinvol is daarop in dit rapport van bevindingen in te gaan.

- In het jaarverslag wordt ook melding gemaakt van het onderzoek dat Price Waterhouse Coopers in mijn opdracht verricht naar de uitwerking van het stop loss model voor het primair onderwijs. Dit onderzoek is nog niet afgerond, op dit moment wordt gewerkt met rekenmodellen om de effecten op macro en micro niveau te kunnen bepalen. Hieraan voorafgaand is met toestemming van alle betrokkenen de nodige informatie vastgesteld en betrokken om deze rekenmodellen te kunnen vullen. Het VF heeft begin 2001 geclausuleerd brede steun betuigd aan het stop loss model, vanzelfsprekend zal de uitwerking van het model voor overleg aan het VF worden voorgelegd.
- Het VF geeft aan dat de aanscherping van de vds-regeling tot aanzienlijk meer inkomsten heeft geleid dan het Fonds bij het vaststellen ervan had verwacht. Het Fonds constateert dat deze aanscherping niet is gecompenseerd door hiermee rekening te houden in de Rijksbesteding van de scholen. Deze constatering is niet relevant, aangezien het vds-systeem immers beoogt scholen met bovenmatige declaraties te prikkelen om het ziekteverzuim te beheersen c.q. scholen met laag verzuim navenant te belonen. Het ligt derhalve niet voor de hand deze prikkelwerking ongedaan te maken door het gelijktijdig beschikbaar stellen van financiële compensatie. Ik onderken overigens wel dat het zaak blijft goed na te gaan of de prikkelwerking adequaat is en met de betreffende scholen parallel het gesprek wordt gevoerd over het terugdringen van het ziekteverzuim. Deze push and pull benadering biedt m.i. meer garanties om te komen tot het waarborgen van de kosten van vervanging. Zoals hiervoor aangegeven, wordt op dit moment in mijn opdracht onderzocht welke uitwerking moet worden gegeven aan deze benadering, opdat een sluitende verzuimaanpak resulteert ook met het oog op de kwaliteit van het onderwijs.
- De hogere wao-inkomsten komen voort uit een toename van het aantal langdurig zieken c.q. arbeidsongeschikten. OCW wil in overleg met het VF nagaan welke oorzaken deze toename veroorzaken.

- OCW heeft bij het VF aandacht gevraagd voor het innen van nog te ontvangen wao-gelden en premies (m.n. vds). Het VF heeft aangegeven dit zorgvuldig te zullen bewaken.

5. Het jaarverslag PF

A) Vormgeving

Het voorliggende jaarverslag bevat de volgende onderdelen:

- kort verslag van het Bestuur van het PF;
- Kerncijfers;
- de jaarrekening over 2000 (1 januari 2000 tot en met 31 december 2000);
- een goedkeurende accountantsverklaring, afgegeven door Deloitte en Touche;
- het verslag van werkzaamheden;

Het rapport beantwoordt in belangrijke mate aan de nadere richtlijnen, die begin 1997 na goed overleg tussen mij en het PF in werking zijn getreden. Ingevolge deze richtlijnen komt aan het jaarverslag een ruimere betekenis toe dan alleen maar een financiële verantwoording over de verslagperiode. In het verslag van werkzaamheden wordt ruime aandacht besteed aan de verschillende activiteiten die het PF onderneemt op het terrein van instroombeperking en uitstroombestemming. Het verheugt mij zeer dat de dalende trend in de werkloosheidsuitgaven zich in het verslagjaar 2000 heeft voortgezet. Ik hanteer daarvoor de volgende verklaringen. Enerzijds leidde de gespannen arbeidsmarkt tot een verminderd beroep op het PF, anderzijds hebben de activiteiten van het PF zelf hieraan bijgedragen. Voorts heeft reeds eerder in gang gezet onderwijsbeleid bijgedragen aan de afname van het werkloosheidsbeslag. In dit verband wil ik vermelden dat in de loop van 2001 het onderzoek wordt opgeleverd dat in mijn opdracht is uitgevoerd naar de effectiviteit van het gevoerde volumebeleid. Ik zal u op de hoogte stellen van de uitkomsten van dit onderzoek en deze betrekken bij de wettelijk voorgeschreven evaluatie van het Participatiefonds die in 2002 zal zijn afgerond. Vorengenoemde afname is sterker dan werd voorzien bij het in het voorjaar van 1998 met het PF gesloten voedingsakkoord, met dien verstande dat het PF ook toen al aangaf dat het zich in staat zou achten om de afgesproken besparingen ook inderdaad te realiseren.

In het verslag wordt summier ingegaan op de toekomstige ontwikkelingen met betrekking tot de wijzigingen op het terrein van de sociale zekerheid. Het Fonds continueert zijn vereveningstaak en maakt gebruik van de wettelijke mogelijkheid om zelf contracten af te sluiten met reïntegratiebedrijven voor de reïntegratie van degenen die werkloos zijn geworden in het onderwijs (zgn. opting-out). Voor de volledigheid vermeld ik dat de sector VO in de nabije toekomst uit het PF zal treden voor het bovenwettelijk deel, een wetsvoorstel is daartoe aangeboden aan de TK. Tot slot wil ik nog onder uw aandacht brengen dat in 2001 de wettelijke evaluatie van het PF start waarin wordt beoordeeld in welke mate de oorspronkelijke doelstellingen zijn behaald die waren gesteld bij de oprichting van het PF. Inmiddels heb ik een offerte-aanvraag voor dit onderzoek opgesteld en uitgezet bij een aantal externe bureau's. In de offerte heb ik gevraagd om niet alleen het verleden in ogenschouw te nemen, maar ook te bezien of en in welke mate nieuwe ontwikkelingen in het (onderwijs)stelsel c.q. sociale zekerheid gevolgen dienen te hebben voor de wijze waarop werkloosheidsuitgaven in de toekomst worden gewaarborgd. Het PF is in de onderzoeksofferte gekend en wordt vanzelfsprekend ook in de gelegenheid gesteld in het verdere proces zijn inbreng te leveren.

B). Financiële positie van het Participatiefonds

Vorengenoemde gunstige wachtgeldontwikkeling heeft de vermogenspositie van het PF verder doen toenemen. Hierdoor ontstond er ruimte om incidenteel middelen beschikbaar te stellen aan het Vervangingsfonds en het verbeteren van de arbozorg aan scholen. Deze ontschotting bevordert de arbeidsmarktparticipatie zonder dat hierdoor het waarborgen van de bekostiging van werkloosheidsuitkeringen in het gedrang komt. Deze synergie heeft mijn instemming. Ik zal ook in de toekomst in overleg met het Fonds de financiële positie blijven monitoren in relatie tot de werkloosheidsontwikkeling en afspraken maken over de aanwending van meevallers. Voor de goede orde memoreer ik in dit verband ook aan eerdere afspraken ("de Jaren Tellen") om een daling van de PF-premie ten goede te laten komen aan het budget voor seniorenbeleid.

C). Overige opmerkingen

In deze paragraaf wordt ingegaan op de overige opmerkingen van OCenW over het Jaarverslag en de reactie die het PF daarop heeft gegeven, voor zover het zinvol is daarop in dit rapport van bevindingen in te gaan.

- Met belangstelling heb ik kennisgenomen van de overzichten waarin het rendement van de instroomtoets wordt gepresenteerd. Het aantal gevallen dat gemeld wordt voor de instroomtoets neemt fors af, terwijl ook de instroom in de werkloosheidsregeling een dalende tendens vertoont. Ik ben het met het PF eens dat het opmerkelijk is dat een hoog percentage vermijdbaar beoordeelde ontslagen toch werkloos wordt terwijl omgekeerd de als onvermijdbaar beoordeelde ontslagmelding in veel gevallen niet tot werkloosheid leidt. Ik zal bij de evaluatie-onderzoek van het PF laten nagaan welke redenen hieraan ten grondslag liggen.
- Voorts kan ik me vinden in de accentverschuivingen die hebben plaatsgevonden in het reïntegratiebeleid. De uitkomsten van het evaluatie-onderzoek van het NEI hebben hieraan mede ten grondslag gelegen. Hierdoor wordt de activering van werklozen die ook rechtstreeks bemiddelbaar zijn, minder intensief en zal het Fonds de (nieuwe) mogelijkheden om ouderen in te schakelen in het arbeidsproces meer onder de aandacht van de werkgevers brengen.
- Tot slot heb ik met het PF afgesproken dat het Ministerie van OCW de komende maanden met het PF in overleg treedt over de opbouw en samenstelling van de vorderingen die op het Fonds rusten.

De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen,

(drs. L.M.L.H.A. Hermans)